

## נאשם כראש ממשלה? מה הבעיה?

דן בן-דוד

לא ברור איך ומדוע נוצרה הלקונה המשפטית, המאפשרת לאדם להמשיך לכהן כראש ממשלה גם לאחר שהוגשו נגדו כתבי אישום פליליים. ואם אין די בכך שלקונה זו שרדה שנים רבות כל כך – עכשיו, כשיש מי שרוצים לתקנה כדי שתיכנס לתוקף מעת כהונתה של הכנסת הבאה, יש גם מי שטוענים נגדם, באומרם שאסור להעביר חוקים רטרואקטיביים או פרסונליים. ובהחלט אפשר להבין אותם.

הרי מי היה מעלה בדמיונו מצב שבו ראש ממשלה המואשם בפלילים יסרב לחתום על הצהרת ניגוד עניינים כפי שדורש היועץ המשפטי לממשלה? לא בישראל. מישהו האמין שראש ממשלה ייקח עמו את שרי הממשלה, כדי שיעמדו לצדו בבית המשפט ביום שנפתח משפטו, בזמן שהוא תוקף את המוסדות שהוא עצמו ממונה עליהם? מה, מה פתאום.

ועוד תרחיש פעוט – דמיוני כמובן – כתרחיש שבו ראש ממשלה מסרב להעביר תקציב, על פי חוק, בזמן המשבר הבריאותי והחברתי הקשה ביותר בתולדות מדינתנו, רק כדי שיוכל להישאר בתפקידו ולהמשיך לפעול לביטול משפטו; אירועים כאלה מתרחשים רק בסרטים על רפובליקות בננות, ולא בדמוקרטיה חזקה כל כך, עד שהיא יכולה לוותר על מאמצים פעילים ושוטפים להגן על עצמה.

ובוודאי אין שום בעיה מהותית כאשר הדמוקרטיה הישראלית מאפשרת לראש ממשלה למנות לשרים את הממונים הישירים על מינויים לעומדים בראש מערכות אכיפת החוק והמשפט במדינה – אותם אלה שקובעים נגד מי ייפתחו תיקי חקירה, מתי הם ייסגרו ומתי יגיעו לבית המשפט.

אין ספק שאלה הם מקרים היפותטיים, מצבים תיאורטיים לחלוטין, שאינם יכולים לקרות במדינה דמוקרטית כמו ישראל. הרי ברור שאנחנו יכולים לסמוך על טוהר המידות של ראשי ממשלה הנאשמים בפלילים, וברור שהם יעדיפו את טובת המדינה על פני טובתם האישית – זאת אף שבה בעת איננו יכולים לסמוך על שרים ועל מנכ"לים במקרים כאלה, שכן החוק אוסר עליהם לכהן במצבים דומים.

אבל נניח שבכל זאת תרחיש דמיוני כזה היה קורם עור וגידים, האם לא היינו מוכרחים לשים לו קץ לפני שהוא ישים קץ לדמוקרטיה הישראלית? האם לא אמור להיות גבול להתפלפלות ולצדקנות במצב שבו ברור עם מי יש למדינת ישראל עסק ומה עומד על כפות המאזניים?

חוק האוסר על נאשם בפלילים לכהן כראש ממשלה הוא חוק מובן מאליו, שהיה צריך להעביר מזמן. ואם העברתו המאוחרת גם תוציא את המקל מגלגלי הבחירות האינסופיים שמחולל נאשם בפלילים, המוכן להקריב מדינה שלמה לטובת האינטרס האישי שלו – מה טוב.